

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

วิเสสโนปมบท กัมมชารยสมาส

วิเสสโนปมบท กัมมชารยสมาส คือ กัมมชารยสมาสที่มีบทวิเสสนะเป็นอุปมา แปลว่า เพียงดั่งจัดเป็น ๒ ตามวิเสสนะอยู่หน้า และอยู่หลัง ดังนี้

๑. อุปมานุปพบท มีอุปมาอยู่หน้า เช่น

กาโก อิว สฺฐโร กากสฺฐโร (บุคคลโล)

(อ.บุคคล ผู้กล้าเพียงดั่งกา)

จกฺขุ อิว ภูโต จกฺขุภูโต (ภควา)

(อ.พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นเพียงดั่งจกฺขุ)

อนฺโธ อิว ภูโต อนฺธภูโต (ชโน)

(อ.ชน ผู้เป็นเพียงดั่งคนบอด)

๒. อุปมานุตตรบท มีอุปมาอยู่หลัง เช่น

นโร สฺสีโห อิว นรสีโห

(อ.นระเพียงดั่งสีหะ)

พทุโธ อาทิจฺโจ อิว พทุธาทิจฺโจ

(อ.พระพุทธรเจ้าผู้ทรงเป็นเพียงดั่งพระอาทิตย์)

มฺหฺนิ ปฺจฺคโว อิว มฺหฺนิปฺจฺคโว

(อ.พระมุนีผู้เป็นเพียงดั่งโคหนุ่ม)

วิเคราะห์และแปลบทสมาส

มุขจฺนฺโท (หน้าเพียงดั่งพระจันทร์)

มุขํ จฺนฺโท อิว มุขจฺนฺโท

(อ.หน้า เพียงดั่ง อ.พระจันทร์ ชื่อว่า มุขจฺนฺโท ๆ แปลว่า อ.หน้าเพียงดั่งพระจันทร์)

มุขปทุมํ (หน้าเพียงดั่งดอกบัว)

มุขํ ปทุมํ อิว มุขปทุมํ

(อ.หน้า เพียงดั่ง อ.ดอกบัว ชื่อว่า มุขปทุมํ ๆ แปลว่า อ.หน้าเพียงดั่งดอกบัว)

อตุตฺถภูโต ภควา (อ.พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นเพียงดั่งอรรถ)

อตุโถ อิว ภูโต อตุตฺถภูโต ภควา

(อ.พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้เพียงดั่งว่าอรรถเป็นแล้ว ชื่อว่า อตุตฺถภูโต ๆ เป็นผู้เพียงดั่งอรรถ)

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงวิเคราะห์บทสมาสต่อไปนี้

๑. สงขปณฺฑโร ชโน (อ.ชนผู้ขาวเพียงดั่งสังข์)
๒. สุกรณฺโโล ชโน (อ.ชน อ้วนเพียงดั่งสุกร)
๓. วิปากปากโฏ สภาโว (อ.สภาวะอันปรากฏแล้วเพียงดั่งวิปาก)
๔. วินยสาคโร (อ.วินัยเป็นเพียงดั่งสาคร)
๕. สทุทฺทมฺรลี (อ.พระสัทธรรมเป็นเพียงดั่งรัศมี)